

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XXIII. Quid odor sit, & quid sapor, eorumque species.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

nimento hæc repugnant, cum animatum non sit. dicitur ergo auditus organum aerium à prædominantibus aeris qualitatibus, quod colligi potest ex Aristotele 2. de anima, text. 111. Oppones tamen ex eodem Philosopho 2. de partibus, cap. 1. vbi astruere videtur solius tactus organum esse mixtum: in alijs vero esse quid simplex, verum tamen locus de perfecta mixtione intelligitur, quod nimirum tangendi organum esse oporteat attemperatum absque prædominio alicuius elementi, quantum possit fieri, in alijs vero sensibus posset elementum aliquod prædominari, ac de illius natura dici. Quæ de causa superius asserimus organum visus esse aqueum, ita & nunc dicimus organum auditus esse aerium.

Ad hoc tamen explicandum notetur secundò, aures exterius apparentes non esse auditus instrumentum, sed datas à natura, vt aer sono commotus in earum anfractibus refrangatur, sensoriumque auditus minime ladar, & melius immutetur, quo fine aures effecta est dura, & cartilaginea, 1. de historia, cap. 11. intra aures vero nervus residet descendens à cerebro, terminatus ad earum cavitatem, per quem spiritus animales audiui communicantur à cerebro, illa autem cavitates plena est parte quadam animata spiritibus, & aerea, quæ ob id vitalis aer nuncupatur à Themistio, capite octauo, & à Simplicio textu 82. hæc autem pars tegitur, & cavitates ipsa aures clauditur quadam membrana, quæ tympanum dicitur, extra quam reliqua aurium cavitates, aeris cum externo continuata plena est. Ex his vero omnibus sola pars spiritibus sub membrana contenta organum auditus ponitur obrationem allatam: membrana autem deseruit ad tutamentum, ne sensorium ab extrinsecis commotionibus immediatè impetitur laderetur facile. In quo auditio ita perficitur: sonus, vel eius species peruenit vsq; ad aerem in extrinseca cavitates aures contentum, membranamque attingit, per quam in sensorio ipso species induitur, ac tandem potentia ibi existens, talique specie informata auditionem elicit.

Sed aduertendum est tertio in scissionibus, & diuisionibus anatomicis apparere manifeste dictum neruum, & membranam, de quo Vesalius lib. 1. de fabrica, cap. 8. Valuer de libr. 1. cap. 3. qui diligenter de his scribunt, & cuncta aures ossicula enumerant, negant tamen, partem aeream, quam posuimus sensorium, huiusque per anatomem fuisse deprehensam, quod ideo forte contingit, quia dissoluta à corpore animo pars illa facile dissipatur: licet ergo experimento non sit cognita, neganda non erit, cum ratio conuincat, organum auditus debere esse aerium: cætera enim quæ in auribus reperiuntur terrestria sunt: ponendum est ergo aliquid aerium, quod sensorium sit audiendi, vnde falsus est Albertus in summa de homine, tract. de auditu, q. 1. qui cum Auicenna dixit sensorium auditus esse neruum, quibus videtur asserere Galen. l. 1. de causis symptomatum, c. 3. at tamen 7. de placitis aperte consentit Aristoteli hac in parte.

Quarto est notandum ipsum Aristotelem text. 83. docere prædictum sensorium debere esse omnino immobilitate, vt possit percipere omnes differentias sonorum, at in text. 82. aerem auribus insertum moueri exteriori aere moto, & text. 84. additur moueri semper proprio motu: non ergo sibi constare Aristoteles. Quidam intelligunt non de parte aerea, quæ est sensorium, sed de vero aere in extrinseca cavitates aurium existente, huncque dici immobilem, quia nunquam extra talem locum fertur, moueri tamen intra illum. Ita Themist. ca. 28. Philoponus fol. 61. col. 3. Auerroes, & Egidius, & alij: sed obstat quod aer ille si organum non est, e-

rit saltem medium audiendi: si ergo continuè moueretur, impediret proculdubio auditum. Adde fingi facile non posse, à quo semper moueatur. Rectius ergo S. Thomas, & Simplicius aerem aures de se esse immobilem, ab extrinseco tamen moueri ob prauam aliquam dispositionem auditus, quæ expositio consonat verbis Aristotelis, qui cum dixisset aerem illum moueri subdit, *verum ipse sonus alicuius est, & non proprius*, sicque vult eum motum signum esse deprauati auditus. Quocirca motus intra aurem digito obturatam, non ideo sentimus, quod interior aer continuè moueatur, vt alij crediderunt, sed quod externus aer vehementius intrudatur, quem interior pellere nititur, & sic sonus refultat, qui à nobis percipitur.

Vltimo aduertendum est ex Aristotele lib. 4. de historia animalium, capite octauo, in quibusdam animantibus imperfectis auditum constitui in medio corpore, neque in eis prominere aures, sed tantum quendam anfractum dari, cuius foramen extrinsecus visitur. In quibusdam præterea imperfectioribus adhuc non apparere determinatum locum auditus, vt etiam dicitur 2. de partibus, c. 12. Hæc tamen differentia in ijs sunt: quæ ad melius esse spectant, ad maioremq; perfectionem, & custodiam huius potentia: ac substantia illa, quam diximus esse organum, necessario debet reperiri saltem proportionaliter in omnibus, quæ verè audiunt. Ex his ergo omnibus notatis constat quod sit organum auditus, & quæ audiendi facultas: est nimirum qualitas in dicto organo residens apta ad percipiendum sonum per propriam speciem ab ipso impressam.

CAPVT XXIII.

Quidnam sit odor, & quid sapor, ac de speciebus eorum.

Dicendum sequitur de olfactu, cuius obiectum est odor, & ideo eius natura prius explicanda est, quia vero odor, & sapor magnam inter se conuenientiam habent, simul de vtroque agendum. Fuit ergo sententia Heracliti apud Aristotelem de sensu, & sensibili, c. 5. dicentis odorem esse vaporem, seu exhalationem: Auicenna 6. naturalium part. 2. cap. de odore, vult esse humidum spiritum, & Conciliator different. 155. exprimit spiritum esse medium quid inter fumum, & vaporem, quod tamen Aristoteles improbat illo loco.

Prima conclusio. Odor est qualitas tertiæ speciei. Probatur, quoniam est accidens per se primò sensibile, omnia vero ita sensibilia in illa specie collocantur, cum neque aliud prædicamentum detur, neque alia species illius prædicamenti in qua ponantur: esse vero odorem accidens patet, quia adest, & abest, & c. quod etiam sit qualitas, notum videtur: quia non habet modum efficiendi substantiam diuersam à qualitatibus alijs.

Secunda conclusio. Odor est qualitas secundo consequens ex primarum mixtione, in qua siccum vincit humidum, calorque absolute dominatur. Ita Aristoteles de sensu & sensibili, cap. 5. D. Thom. 1. de Anima, lectione 29. text. 95. Albertus summa de homine, tract. de olfactu quæstione nona, scribit odoris subiectum esse ignem temperatum, videlicet mixtum corpus, in quo prædominantur qualitates ignis, similiter sentiunt Alexand. in libro de sensibili, cap. de odore, & alij citato loco de Anima, Theophrastus libro sexto de causis plantarum, capite primo: idem præterea indicant asserentes odorem fumum esse, vel exhalationem: explicant enim naturam odoris per eius subiecta, in quibus sane calor, & siccitas prædominatur. Probatur deinde conclusio ratione. Nam res odo-

riferat calefacta melius odorem efflant, unde melius aestate, quam hyeme percipiuntur odores, pleaque etiam vigente calore odorem emittunt, & non aliàs. Quod aperte demonstrat calorem esse principalem odoris dispositionem. Unde etiam experimur rem odoriferam non percipi odoratu, si nimium madeat, ipsum quoque organum odorandi multa è capite distillatione obtunditur, atque imperfecte odorem percipit: dulcia tandem minus odorifera sunt, quia in eis prædominatur humiditas: requirit ergo odor dominium siccitatis, non tamen omnino aridis gaudet, nonnullamque humoris admixtionem poscit.

4. *Varia Aristoteles loca consideratur.*
Ex quibus patet, coherereque diuersa Aristotelis loca in hac materia, nam c. 5. de sensu, & sensibili, ait odorem non esse vaporem, neque exhalationem, section. vero 12. problematum, quest. 10. dubitat, an odor sit fumus, vel vapor, & sect. 13. quest. 5. inquit odoris naturam esse vaporem, & cap. 2. de sensu, & sensibili in fine, vult odorem esse fumosam vaporationem, ideoque ab igne esse. cum ergo cap. 5. negat esse exhalationem, interpretandus est in sensu formali, id est, non esse ipsam substantiam exhalationis: cum vero alijs locis id affirmat, intelligitur subiectiue, id est, subiectari in re simili exhalationi, calida scilicet, & sicca. Vergebis, dicto cap. 5. de sensu, & sensibili, impugnata Aristoteles Heraclytum, quod odorem posuerit exhalationem, qui tamen credendus sit loquutus subiectiue. Respondetur putasse forte Heraclytum esse substantiam, vel certe dicendum fæpe Aristotelem impugnare verba magis, quam sensum. Alij respondent Aristotelem eo loco probare odorem non subiectari in vero vapore, & exhalatione, que mixta imperfecta sunt, quod quidem verum est in se, incertum tamen an id intenderit Aristoteles: vapor enim, cum sit humidus nimium, non est capax odoris, neque item exhalatio ob nimiam siccitatem, videndus est Plinius de hac re lib. 10. c. 70.

5. *3. assertio pro sapore.*
Sit iam tertia conclusio. Sapor est qualitas secunda resultans ex mixtione, in qua calor cum humiditate vincunt, ita tamen, ut calor sit principalior. Et hoc est, quod Aristoteles ait de sensu, & sensibili saporem causari ex materia, in qua humiditas, quæ comprehendit (id est, superat) siccitatem calore concoquitur: sic enim resultat sapor: quod si calefactio adeo procedat, ut ex illa materia humida resoluatur materia subtiliorem iam plurimum exsiccata, causabitur odor, quo fit ut omne sapidum humedum sit aliquantulum, atque infra videbimus etiam in organo gustus reperiri humiditatem, ad saporem percipiendum. Quare sapor, & odor qualitates vicinæ sunt, quanvis hic subtilior sit, ac nobilior.

6. *Pro postrema parte est sensus de speciebus saporum, & odorum communiter.*
Hinc Aristoteles 2. de Anima, capit. 9. ait species saporum & odorum proportionem quadam esse sumendas, & de sensu & sensibili, cap. 5. scribit, sicut saporum quidam dulces sunt, alij amari, ita inter odorum alios delectationem causare, alios tristitiam, qui dulces, atque amari proportionaliter dici possint. De vtrorumque tamen speciebus in vniuersum dicimus, sicut ex dicta proportionem qualitatum primarum resultant, ita ex illius variatione variari, de qua Galenus lib. 1. de simplicium medicamentorum facultate, cap. 38. ubi pleraque species saporum enumerat, & Theophrast. lib. 6. de causis plantarum, cap. 4. Plinius lib. 15. capit. 27. tredecim recenset saporum genera: Aristoteles vero de sensu, & sensibili, capite quarto, & cum ipso alij post Platonem in Timæo octo proponunt, dulcem, & amarum, pinguem, salsum, austerum, acrem, acutum, acerbum, seu ponticum. Dulcis sapor confurgit ex temperatis calido, & humido, qua de causa maxime accommodatur nostræ naturæ, amarus vero ex calido, & sicco vehementi-

bis, atque ponuntur extremi sapor, teste Aristotele, imo & sensu ipso, extreme enim afficiunt gustum: ergo & inter se distant extreme. Præterea licet in calore non maxime distent, maxime tamen in siccitate, & humore. Unde ex parte subiecti requirunt etiam temperamenta nimium distantia. Reliqui saporis medij sunt, de quibus philosophandum iuxta accessum, & recessum ad extremos illos. Galen. tamen lib. 4. de simplicium medicamentorum facultate, cap. 10. vult acutum potius, ac ponticum saporem maxime distare, quem medici sequuntur: sed immerito, ut ex dictis patet, affirmatque Aristoteles, ac peripatetici non pauci nominatim Commentator 2. de anim. comment. 105. & 5. Collectaneorum c. 2. D. Thom. de sensu, & sensibili, lect. 11. Auerroes 2. de Anima, text. 105. & 5. Collecta. capit. 27. Garbuis in summa lib. 1. tract. 5. q. 71. Contarenius 1. de elementis. lauellus 2. de anima, q. 46. Hæc itaque sunt saporum species simplices, ex quibus mixti alij congregantur sapor, quemadmodum de coloribus superius diximus, ac tam multi quidem ut promptius fuerit hominum ventri eos indies miscere, quam menti nominibus distinguere.

Sed & ipsæ odorum simplices species non sunt nobis adeo notæ propter imperfectionem nostri olfactus: unde hoc tantum distinguimus, an res sit odorifera, necne, & an sit odor nobis gratus, an molestus: unde neque illos proprijs nominibus distinguimus, sed ex ipsis rebus odoriferis denominationem sumimus, ut à rosa, à thure, &c. Distinguius etiam odorem à calore per illum intelligentes odorem suauem, per hunc contrarium, solet etiam distinguere odor acutus, & grauis: acutus dicitur, quia celeriter mouet, grauis, quia tardus, seu remissus: de quibus Plinius lib. 21. cap. 7. oportet tamen aduertere vltimo loco, ex cap. 4. de sensu, & sensibili, & ex Galeno lib. 4. de simplicium medicamentorum facultate, c. 31. odorem quandam esse, qui ad alimentum ordinatur, & gustum prouocat, unde consonantiam habet cum sapore, nam suauis, & delectabilis odor coniungitur optimo sapor, & è contrario, ac sensus talium odorum maxime inest brutis, quod fuit necessarium, cum quæ ab eis gustanda sunt per solum odorem ab alijs documentis discernant, visui enim fæpe alimentum est delectabile, quod tamen gustui esset nocuum, itaque odorandi facultas necessaria fuit maxime brutis, ut prænunderet gustui conditionem cibi, fuit item necessaria, ut alimentum distans sentire possent. Alij sunt odores, qui per se delectant, neque mouent appetitum, ut passim experimur in floribus, atque suffutibus, tales vero consonantiam non vendicant cum sapore, imo fæpe suauissimi sunt, sapor autem amarissimus, quod Galen. supr. notat, & Aristotel. text. 95. Plinius lib. 15. cap. 18.

CAPVT XXIV.

Quo modo odor medium, & olfactum immutat.

Quævis præcedenti questione de odore, & sapore dixerimus, propter eorum affinitatem, in hac tamen questione prosequemur tantum de odore, superest autem de illo dicere prout sensibilibus est, de modo videlicet, quo sensum immutat. Atque primo supponendum odorem à longe im-